

infirmate aliq̄ in impregnante aut debilita
te fetus. aut ex frigore immo aeris vel ex intē
pantia aeris alia. **Cxiiij.** si q̄s seip̄m̄ inficit
xiiij. q̄ sibi sciēt a ex intencōe vt vitā sibi ab
breuiet mortē accelerat vt sit citius cū xp̄o q̄d
stultissimū ēa supbia plenū. **Cxv.** q̄ p crapu
lā latio mō p dissolutā vitā mortē sibi accele
rat. **C De. vi. precepto a seq̄ntibus. ca. xi.**

Echia phibet̄ sexto precepto. a p hoc
intelligit̄ phibitum oē illud nocumē
tūm q̄d p̄t inferri p̄sone dūcte p mo
dū libidinis. de hoc hēs supra de luxuria et ei⁹
sp̄ibus c. iij. Nō furtū facere ē septimū pre
ceptum in quo phiberi intelligit̄ oē damnū
q̄d p̄t inferri primo in reb⁹ exteriorib⁹ de hoc
hates. s. c. iij. Non eē testē iniquū vel falsū
octauo precepto phibet̄. a omne damnū q̄d
p̄t inferri primo p̄vba. de quo s. c. de ira a ac
cidia: immo a luxuria. S; q̄ in iudicio publi
co plura p̄tā dmittunt̄ a circa testificacōem:
idcirco fm̄ dcā s̄a th̄o dicendū ē de mendacō
negacōe. writatis. testificatione. accusacōe.
aduocacōe. defensione. p̄uaricatione. tergii
facōe. pena talionis. iudicij s̄m̄a. a de appella
tione q̄n̄ male fiant. Mendaciū est falsaw
cis significatio cum intencōe fallendi. a ē tri
plex mendaciū. **Jocosum** q̄d fit causa iudicij

vel placendi cupiditate. **O**fficiofum qđ nulli
obest a pdest alicui. nam fit cā utilitatis. qđ in
tendit eo inuamentum alteri? vel remocō no
cumentū. aut fit ad ōseruationem pecuniaruz
aut ad ōseruandā vitam corpalem. aut ad cō
seruandū honorē ne polluat corpus alicuius
Perniciosum est qđ fit cā nocumentū alteri?
Et hoc h; tres grad?. **P**rimus si intendit no
cumentū vni? a utilitas alteri? a hoc vni pdest
alteri aut obest **S**ecus si est contra hominem
siue sola intencō e nocendi alicui. **E**t hoc nulli
pdest a obest alicui **T**ercius si ē cōn deū vt qñ
fit in doctrina religionis **E**st aut mendacium
pniciosum pctm mōle p se. primo si contra
bonū dei fit i doctrina fidei: a hoc ē grauissimū
Secō qñ fit circa aliquid cui? cognitio ptinet
ad hois bonum. puta ad pfectionem scientie
a informacōm moy q sunt de necessitate salu
tis. qđ infert damnum false opiniois. **T**ercio
qñ fit in nocumētum pximi notabile. aut qñ
tum ad psonas. aut qñtum ad diuitias. aut
qñtū ad famā. **Q**uarto qñ qđ mētē in iudicō
vbi ex officio tenet dicere veritatē **Q**uinto qñ
quis mentitur docendo seu in doctrina ad quā
ex officio tenet. **O**fficio suz mendaciū ē pctm
mōle h; p accidēs rōe scandali vel cuiuscunq;
damni cōsequentis notabilis dum. s. aliquis

non veretur ppter scandalū publice mēiri. Io
cofum mendaciū est pām mōile p accidens:
qn̄ quis mendacium iocofū iuramento affie
mat. q̄ p̄iū rium est. Alias mendacium sp̄ ē
peccatum veniale ad min⁹. Negando veritate
scienter in iudicio q̄s peccat: etiam quando a
liq̄s est reus. Accusatus em̄ tenetur iudici vel
tate exponere quam ab eo fm̄ formam iuris
exigit. Ideo si sic cōfiteri noluerit veritate quā
dicere tenet vel si eam mendaciter negauerit:
mōlīter peccat. Si vero hoc exquirat qd̄ nō p̄t
fm̄ ordīem iuris: nō tenetur ei accusatus tū
dere: sed potest vel p̄ appellationē vel aliter licite
subterfugere. mendacium tū sibi non licet.
Testimonium ferre tenet quis aliquū requi
situs: aliquū non requisitus. Primo requisitus
auctoritate superioris sui cui in hīs q̄ ad iusti
ciam p̄tinent obedire tenetur. a in hīs in quī
bus fm̄ ordīem iuris ab eo testimoniu exigit
puta in manifestis a in hīs de quib⁹ infamia
precessit. non aut̄ de occultis. nec de quib⁹ nō
est infamia. **S**cđo requisitus auctoritate alic⁹
nō auctoritate superioris cui obedire tenet: s̄ etiā
tunc. s. qn̄ requirit testimoniu ad liberandū hoī
nē vel ab iniusta morte seu pena q̄cunq̄ ea fal
sa infamia vel etiā ab aliq̄ dāno tenet hō ad
testificandū. **T**ercō si in istis casib⁹ p̄cedit

iam dictis etiā nō requiritur testimoniū; ali
cui tñ tenetur facere qđ in se est vt veritatem
denunciet alicui qđ ad hoc possit pdesse. **Quar**
to sup hīs qđ p̄tinent ad cōdemnationē; alic⁹
non tenetur aliquis ferre testimoniū: nisi qñ
a superiori cōpellit s̄m ordinē iuris licite. qđ dicitur
ppter clericos qui ad hoc cogi non p̄nt. **Tene**
tur p̄terea testis v̄z dicere: qđ veritas non est
vendenda. **Sed** testes aliqui aliquid accipere pos
sunt non quasi precium testimonij: sed quasi
stipendium laboris. expensas vel ab vtraq; pte
vel ab ea qua inducunt. **De** hac materia etiā
habes supra. c. x. §. iij. iij. v. vi. **Accusare** autē
tenetur qđ qñ p̄ctm rei est tale qđ vergat i mlti
tudinis corruptelā corpalem seu spūalem qđ
qñ probari p̄t sufficienter. **Si** autē nō vergat
in nocumentū multitudinis. aut si pbare suf
ficienter non p̄t non tenet. **Potes**t etiam ac
cusator tripliciter peccare viz calūmiationē. p̄
uaricationē. qđ tergiversacōe. **Calūmari** ē fal
sa crimina alicui ex intencōe in iudicio impo
nere. v̄ ex malicia. dolo. s̄. vel fraude. **Qui** autē
falsū crimen alicui imponit non ex malicia: s̄
ex animi leuitate ad accusationem p̄cedit. qđ
s̄ nimis facilliter credit qđ audiuit hoc est te
meritas non calūmia. **P̄reuaricari** ē in iudicō
vera crimina abscondere fraudulentē: ita qđ

fraudulenter abscondat ea de quib⁹ accusa
tionē pponit colludens cum reo p̄prias p̄bacō
nes dissimilando. tergiuersari est in ymuerſo
ab accusatiōe in iudicio deſiſtē oīo. ſ. aim ac
cuſādi deponendo nō q̄litercunq; ſ; inordiate.
Secus ſi ordimate. vt ſi in accusacōis p̄ceſſu co
gnouerit falſū eē id de quo accusauerat. a ſic
pari oſenſu ſe abſoluunt accuſator a re⁹. Si ſe
ſi p̄inceps ad quē p̄tinet cura boni vis qđ p̄
accuſacōem intendit accuſacōez abolet. penā
taliōis tenet ſoluere ille q̄ accuſauit aliū mē
doſe intenōe nocendi. a in p̄bacōe deſicit. Se
cus ſi ex ai leuitate accuſauit. **A**duocans p̄ cā
quā credit eſſe iniuſtā a dammificans ſic aliū
tenet ad reſtituōez eius damni qđ con iuſti
ciā p̄ eius auxiliū altera p̄s incurrit. **S**i vero
ignorantez iniuſtā eām defendit excuſat in to
to vel in nullo vel in tanto ſm qđ ignorātia fu
it varia. **D**e ignorantia hēs. ſ. c. viij. ff. rix. a
xx. **A**duocatus at̄ recipiens pecuniā in p̄bita
tea immoderātia extorq̄ns peccat h; tñ p̄ioci
mū ſuū vendere. vñ ſcīe q̄ eſt corpal. S; h⁹
facē d; moderate accipiēdo oſiderata obicōe p̄
ſonay a negoōy a laboris a oſuetudis patrie
Itē dicendū de medico. **J**udex non d; vendere
iuſtā ſmā: ideo de publico ſūt iudicib⁹ ſtipē
dia dāda laboris. **J**udicāē aliū in quib⁹ p̄cis

exiit non licet iudici q̄ publice in similib⁹
forē. immo nō licet iudici q̄ in occulto in ḡ
iubus peccis est alium q̄ publice in similib⁹
reus iudicare: nisi iudicet cū humilitate a t̄o
re. a cum necitas imminet. **J**udex preterea q̄
alias iuste iudicat: peccat tñ si hoc facit nō ex
beniuolentia sed ex aī amaritudine. **J**udex pec
cat si iudicat non sibi subiectū. aut nō s̄m ve
ritate quā nouit. aut sine accusatore vel infai
a. aut si penā relaxat sine consensu accusatoris. l̄
cū no cumento publice utilitatis. **D**efendere se
armis vel manu cōi iudicem qñ quis cōdem
natus est ad mortē iuste coram iudice hoc nō
licet. **F**ugere tñ potest talis de loco sic cōdemna
tus vt p̄ solam fugā se liberet. **T**enetur etiā
nō resistē agenti quin patiat qñ iustū est qñ
detinetur. **S**icut etiam si aliquis sit cōdemnat⁹
vt fame moriat: nō peccat si cibum sibi ocul
te ministrare sinat q̄ tūne nō sumere eēt seip
sum occidere. **A**ppellare eā afferende more ne
cōi aliquem iusta s̄mā p̄feratur est p̄dm̄. q̄
hoc ē calumniōse se defendere.

De septem sacramentis ca. xij.

Quia sacra q̄ sint necēria ponit can. re
gulas seq̄ntes viz. **I**n oī sacramento
si deest intentio actualis vel habitualis
faciendi illud qd̄ ep̄us instituit: a ecclesia in